

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของทีมวิจัย

ชื่อโครงการ : การศึกษาประสิทธิผลของน้ำยาบ้วนปากใบฝรั่งต่อโรคเหงือกอักเสบในหญิงตั้งครรภ์ของโรงพยาบาลสองดาว จังหวัดสกลนคร

นักวิจัยหลัก : นางสาวสุชาดา เกตุรูน ตำแหน่ง แพทย์แผนไทย โรงพยาบาลสองดาว

วุฒิการศึกษา : การแพทย์แผนไทยบัณฑิต (การแพทย์แผนไทย)

เบอร์โทรศัพท์ : 0821100411

E-mail : girlyjungja@hotmail.com

นักวิจัยร่วม : นางสาวเพชรรัตน์ ภัทรนุกุลกิจ ตำแหน่ง ทันตแพทย์ปฏิบัติการ โรงพยาบาลสองดาว

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ

1. ที่มา

จากสถิติการได้ข้อมูลบริการทางทันตกรรม โรงพยาบาลสองดาว ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557 – 2559 มีหญิงตั้งครรภ์รายใหม่มารับบริการดังนี้ 252, 254 และ 255 ตามลำดับ พบป่วยเป็นโรคเหงือกอักเสบ 229 คน (90.87%), 232 คน (91.34%) และ 241 คน (94.51%) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

แนวทางปฏิบัติทางทันตกรรมในสตรีมีครรภ์ไม่แนะนำให้ทำหัตถการทางทันตกรรมในหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์ 7 – 9 เดือน เนื่องจากมีความเสี่ยงในการเป็นลม หรือมีอาการมึนงงเมื่อนอนราบขณะทำการหัตถการ ซึ่งมีสาเหตุมาจากมดลูกที่ขยายใหญ่ไปกดทับเส้นเลือดดำแอบโดมินัล (abdominal vein) และความเครียดที่เกิดขึ้นขณะทำการหัตถการร่วมกับการจ่ายยาบางชนิดเสี่ยงต่อการคลอดก่อนกำหนด ทำให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้รับการรักษาทางทันตกรรมเพียงการบำบัดฉุกเฉินเท่านั้น

ในทางการแพทย์แผนไทย “ใบฝรั่ง” เป็นสมุนไพรที่ช่วยระงับกลิ่นปากได้ดีเนื่องจากมีน้ำมันหอมระเหยและสารแทนนิน (Tannin) ที่มีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อโรคและลดการอักเสบได้ จากการศึกษาของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าผู้ป่วยจำนวน 70 คนที่ใช้น้ำยาบ้วนปากที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากใบฝรั่งสามารถลดการอักเสบของเหงือกและบรรเทาอาการปวดฟันจากเหงือกอักเสบได้ร้อยละ 19.8

จากข้อมูลในข้างต้น ทางคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการลดการอักเสบของเหงือกในผู้ป่วยกลุ่มนี้โดยใช้ใบฝรั่งซึ่งเป็นสมุนไพรที่หาได้ง่ายตามพื้นบ้านเพื่อป้องกันอุบัติการณ์การเกิดภาวะฉุกเฉินทางทันตกรรมขึ้น

2. วัตถุประสงค์

เพื่อทราบถึงประสิทธิผลของน้ำยาบ้วนปากใบฝรั่งต่อโรคเหงือกอักเสบในหญิงตั้งครรภ์

3. สมมติฐานการวิจัย

น้ำยาบ้วนปากใบฝรั่งมีประสิทธิผลในการลดเหงือกอักเสบ

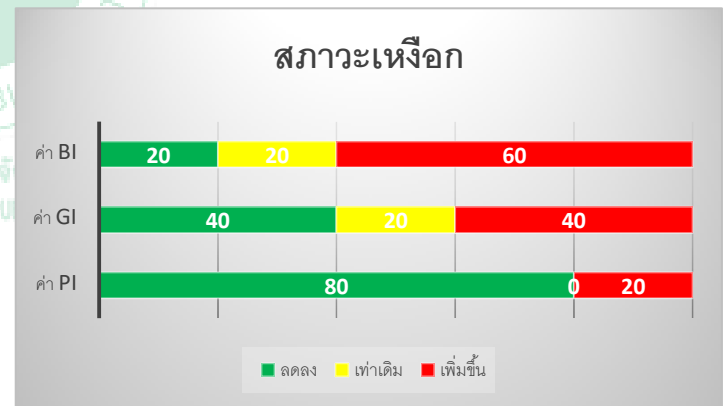
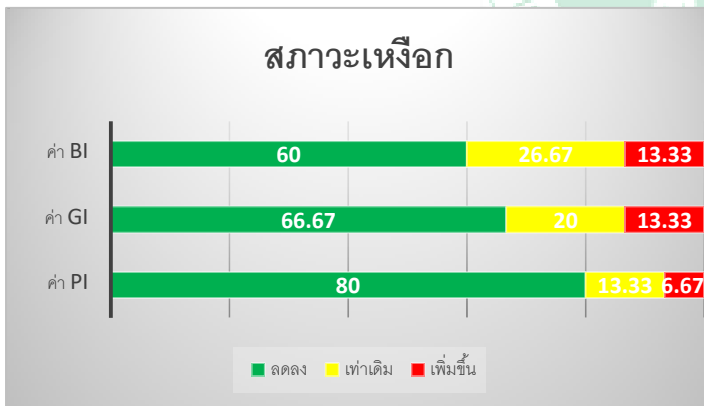
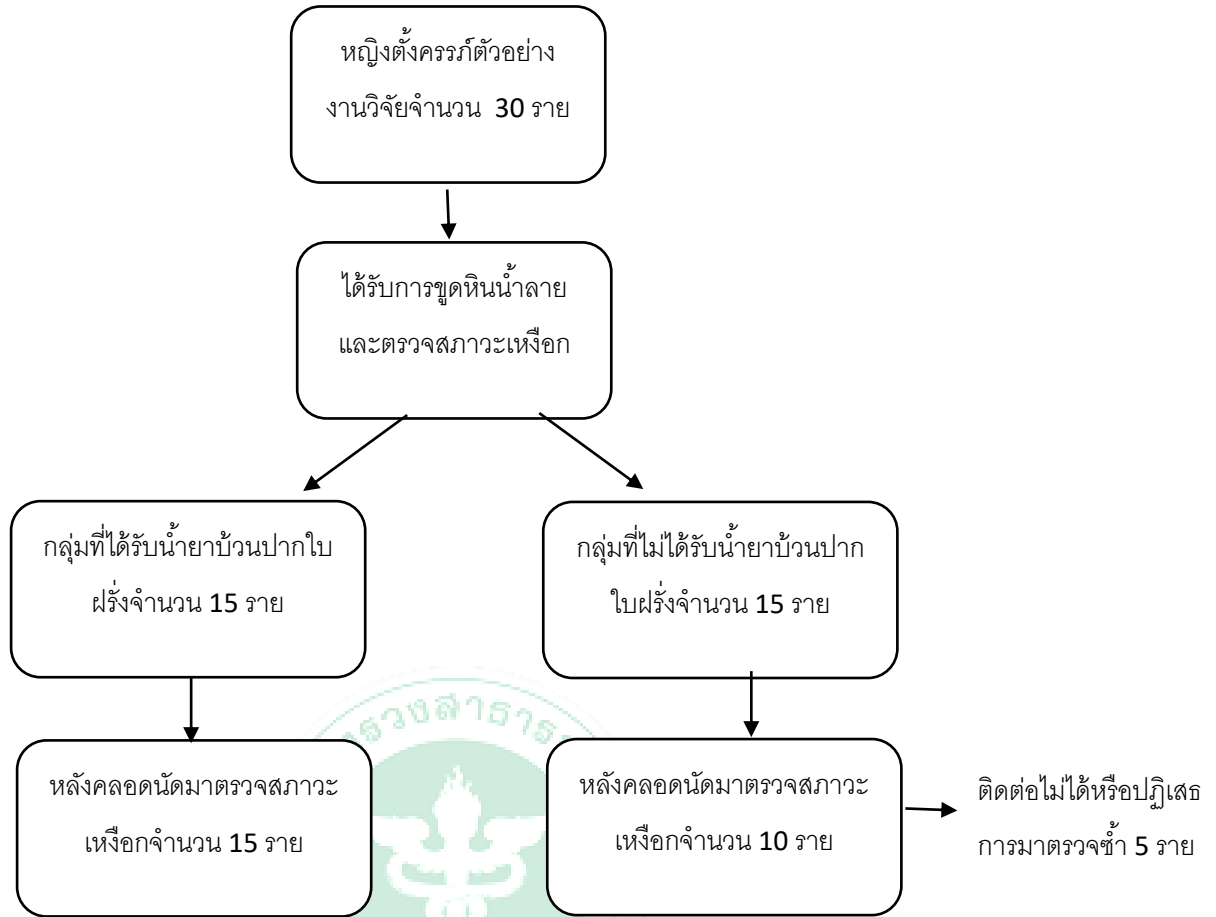
4. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ หญิงตั้งครรภ์อายุครรภ์ 16 - 24 สัปดาห์ทุกรายที่มาฝากครรภ์กับโรงพยาบาลสองดาว จังหวัดสกลนครในช่วงเดือน มกราคม - กันยายน 2560 จำนวน 30 ราย โดยกลุ่มตัวอย่างจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มโดยการสุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ได้รับน้ำยาบ้วนปากไบเฟร้ง และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับน้ำยาบ้วนปาก กลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องลงชื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และจะได้รับการชูดหินน้ำลายในช่วงอายุครรภ์ 16 - 24 สัปดาห์พร้อมกับตรวจสภาพเหงือกครั้งแรกหลังชูดหินน้ำลายไป 2 สัปดาห์ จากนั้นจะมีการติดตามผลทุก 1 เดือน และประเมินผลด้วยการตรวจสภาวะโรคเหงือกอักเสบหลังคลอดภายใน 3 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกสภาวะทันตสุขภาพประกอบการตรวจสภาวะโรคเหงือกอักเสบโดยใช้ดัชนีคราบจุลินทรีย์ (Plaque index : PI) ดัชนีสภาพเหงือก (Gingival index : GI) และดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ (Bleeding Index : BI)

5. ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลจากแฟ้มประวัติ พบว่าตัวอย่างงานวิจัยจำนวน 30 รายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นแม่บ้านมากที่สุดจำนวนกลุ่มละ 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไปจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 และเป็นข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และนักเรียนหรือนักศึกษาจำนวนกลุ่มละ 2 รายคิดเป็นร้อยละ 13.33 ทั้งนี้ตัวอย่างงานวิจัยกลุ่มนี้มีโรคประจำตัวเป็น G6PD เพียง 1 ราย

ตัวอย่างงานวิจัยจำนวน 30 ราย มีผู้ที่ได้รับน้ำยาบ้วนปากไบเฟร้งจำนวน 15 ราย ไม่ได้รับน้ำยาบ้วนปากจำนวน 15 ราย หลังจากชูดหินน้ำลายไปแล้วตอนอายุครรภ์ 16 - 24 สัปดาห์ ตัวอย่างงานวิจัยทั้งหมดจะได้รับการตรวจสภาวะปริทันต์ครั้งแรก พบว่ามีค่าดัชนีคราบจุลินทรีย์เฉลี่ย 1.49 แพลผลอยู่ในระดับพอใช้ ค่าดัชนีสภาพเหงือกเฉลี่ย 1.80 แพลผลอยู่ในระดับเหงือกอักเสบปานกลาง และค่าดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์เฉลี่ย 80.46 หลังคลอดตัวอย่างงานวิจัยได้รับการติดต่อให้มาตรวจสภาวะปริทันต์อีกครั้งพบว่ากลุ่มที่ได้รับน้ำยาบ้วนปากจำนวน 15 รายมาตรวจครบ 15 ราย พบว่ามีค่าดัชนีคราบจุลินทรีย์ลดลงจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 80 เท่าเดิมจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 13.33 และเพิ่มขึ้นจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 6.67 ค่าดัชนีสภาพเหงือกลดลงจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 เท่าเดิมจำนวน 3 รายคิดเป็นร้อยละ 20 และเพิ่มขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 13.33 ค่าดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ลดลงจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 เท่าเดิมจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 26.67 และเพิ่มขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 13.33 ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้รับน้ำยาบ้วนปากจำนวน 15 รายมาตรวจ 10 ราย อีก 5 รายติดต่อไม่ได้หรือปฏิเสธการมาตรวจซ้ำ พบว่ามีค่าดัชนีคราบจุลินทรีย์ลดลงจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 80 เท่าเดิมจำนวน 0 รายคิดเป็นร้อยละ 0 และเพิ่มขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 20 ค่าดัชนีสภาพเหงือกลดลงจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 เท่าเดิมจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 20 และเพิ่มขึ้นจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 40 ค่าดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ลดลงจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 เท่าเดิมจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 20 และเพิ่มขึ้นจำนวน 6 รายคิดเป็นร้อยละ 60 ดังแผนภูมิ



6. อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษานี้พบว่าค่าดัชนีคราบจุลินทรีย์ (Plaque index : PI) หลังคลอดลดลงเป็นส่วนใหญ่ในทั้ง 2 กลุ่ม แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจในการดูแลสุขภาพช่องปาก และความสามารถในการทำความสะอาดช่องปากที่เพิ่มขึ้นของตัวอย่างงานวิจัยทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน เมื่อศึกษาค่าดัชนีสภาพเหงือก (Gingival index : GI) และค่าดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ (Bleeding Index : BI) พบว่าตัวอย่างงานวิจัยกลุ่มที่ได้รับน้ำยาบ้วนปากใบฝรั่งส่วนใหญ่จะมีค่าดัชนีสภาพเหงือก และค่าดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือตรวจปริทันต์ลดลงร้อยละ 60 และ 66.7 ในขณะที่ตัวอย่างงานวิจัยกลุ่มที่ไม่ได้รับน้ำยาบ้วนปากใบฝรั่งส่วนใหญ่จะมีค่าดัชนีสภาพเหงือก และค่าดัชนีการมีเลือดออกหลังการตรวจด้วยเครื่องมือ

ตรวจปริทัศน์เท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 และ 60 แสดงให้เห็นว่าตัวอย่างงานวิจัยกลุ่มที่ได้รับน้ำยาบ้วนปากไบฟริงมีเชื้ออากส์เสบลดลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่พบว่าผู้ป่วยจำนวน 70 รายที่ใช้น้ำยาบ้วนปากที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากไบฟริงสามารถลดการอากส์เสบของเชื้ออากส์เสบและบรรเทาอาการปวดฟันจากเชื้ออากส์เสบได้ร้อยละ 19.8

7. สรุป

น้ำยาบ้วนปากไบฟริงมีประสิทธิภาพในการลดเชื้ออากส์เสบในหญิงตั้งครรภ์

8. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานประจำ

การศึกษานี้ศึกษาเพียงว่าน้ำยาบ้วนปากไบฟริงมีผลในการลดเชื้ออากส์เสบหรือไม่ แต่ยังไม่ทราบว่าประสิทธิภาพในการรักษาโรคเชื้ออากส์เสบมากน้อยเพียงใด ควรจะมีการศึกษาต่อไปเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของน้ำยาบ้วนปากไบฟริงกับน้ำยาบ้วนปากสูตรมาตรฐานที่จ่ายในการรักษาโรคเชื้ออากส์เสบของโรงพยาบาลว่ามีประสิทธิภาพเท่ากันหรือไม่ หรือมากกว่ากันเพียงใด เพื่อนำข้อมูลนี้ไปประกอบการพิจารณาจ่ายน้ำยาบ้วนปากไบฟริงเป็นทางเลือกในการรักษาโรคเชื้ออากส์เสบในอนาคต

9. บทเรียนที่ได้รับและปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การทำงานวิจัยในงานประจำเป็นเรื่องที่ทำหาย แผลงใหม่ ทำให้เราพัฒนางานประจำของเราให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีมุมมองในการทำงานที่กว้างขึ้น มีการคิดค้นวิธีหรือนวัตกรรมมาช่วยเพิ่มทางเลือกในการทำงาน ทำให้ทำงานประจำได้อย่างไม่น่าเบื่อ ระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่ยาวนานทำให้เราต้องอดทน เก็บข้อมูลอย่างมีวินัย จนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปัจจัยที่เสริมให้งานวิจัยสำเร็จและสมบูรณ์มากขึ้นคือการที่มีพี่เลี้ยงงานวิจัยในงานประจำของโรงพยาบาล ส่องดาวคอยช่วยให้คำชี้แนะ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่เกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือ ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี และที่สำคัญคือโรงพยาบาลส่องดาวที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาการทำงานด้วยงานวิจัยในงานประจำอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนามากขึ้นในทุกหน่วยงาน